

NAŠA MOČ

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica štev. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 40.

V Ljubljani, dne 29. avgusta 1912.

Leto VII.

Izpopolnimo se!

Tu in tam čujemo pritožbe odborov naših strokovnih organizacij, češ, zakaj da naša stvar, ki je delavstvu tako potrebna, ne gre tako naprej, kakor to žele odbori sami. Močne, mogočne in stare organizacije se velikokrat ravno tako pritožujejo. Dolgoletne izkušnje so nas naučile to-le:

a) Strokovno združeno delavstvo večkrat sodi, da je vse storilo, če plačuje članarino, vse drugo pa prepušča odboru, ki naj misli, deluje, nosi odgovornost za vse, in ki naj dela prave čudeže. So pa tudi odbori naših strokovnih organizacij, ki odvale vso odgovornost na pred sodnika. Mogoče, nekaj časa gre tako. Gotovo pa je, da sledi prej ali slej razočaranje. Srečna tista organizacija, ki to kmalu izprevidi in odpravi napake.

b) Imamo pa tudi prav pridne odbore in marljive odbornike, previdne in pametne predsednike, a kolikokrat se odborniki pritožujejo, da člani čez odbor, ki tako pridno deluje za koristi svojih članov, zabavljajo. So pridni odbori, a shodov si ne upajo prirejati, češ, da na nje ljudje ne pridejo. In res, če se priredi strokoven shod, pa ne gre ravno za kako gmotno izboljšanje, marveč v prvi vrsti za to, da se dvigne strokovna izobrazba, da se člani idealno dvignejo, ti je pa tako slabo obiskan, da bi skoraj obupal.

In spominjamo se sijajno obiskanih delavskih strokovnih shodov drugod, ki smo jih že videli. Za stvari je šlo, ki niso bile kdosi gavedi kako pereče, dasi važne, a bili so sijajno obiskovani. Zakaj pri nas ni tako, smo se povpraševali.

c) Hladno, ohlapno življenje po naših strokovnih organizacijah povzroča v prvi vrsti dejstvo, ker večinoma nimajo odbori naših strokovnih organizacij s svojimi člani tistega stika, ki ga mora imeti vsaka strokovna organizacija, če hoče, da bo res uspešno mogla delovati za koristi svoje žuljave pesti. Nujno potrebno je:

1. da so odbori naših strokovnih organizacij v trajnem stiku s svojimi člani in to po izšolanih zaupnikih in

2. da se odbori tudi res ozirajo na to, kar hočejo člani in da tako res pametno in previdno vodijo svoje strokovne organizacije.

Najskrenejše zato pozdravljamo, da izvaja prav te dni naša najstarejša strokovna organizacija »Podporno društvo delavcev in delavk v ljubljanski tobačni tvornici« strokovne odseke, ki imajo dolžnost in nalogo, da dvignejo

1. strokovno organizacijo in
2. da tvorijo močno oporo glavnemu odboru.

»Podporno društvo« je izdelalo za svoje strokovne odseke sledeči poslovnik:

1. Odsek tvorijo vsi člani in članice »Podpornega društva«, ki delajo v po odboru označenem oddelku ali v kategoriji.

2. Odsek vodi vodstvo sedmih članov, oziroma članic, ki se izvolijo prvič na po odboru sklicanem ustanovnem zboru odseka. Vsako leto mora imeti vsak odsek glavno zborovanje, na katerem poroča odsekovo vodstvo o svojem poslovanju v minulem poslovnem letu. Na vsakoletnem odsekovem glavnem zborovanju, h katerem se morajo ustmeno in po naznanilu v »Naši Moči« in »Glasniku« povabiti vsi odsekovi člani, se tudi izvoli vodstvo odseka, ki posluje do prihodnjega glavnega odsekovega zboru. Kdaj naj zborujejo odseki, sklepa odbor »Podpornega društva«, ki ima tudi pravico, da potrdi izvoljene člane vodstva ali pa da določi novo volitev. Proti sklepom odbora priziv ni dopusten.

3. Člani vodstva volijo iz svoje srede načelnika, njega namestnika in zapisnikarja ne glede na spol. Sejo mora imeti odsekovo vodstvo vsak mesec. Skliče in vodi jo načelnik, če je ta zadržan, njegov namestnik. Sklepna je, če se jo udeleže štirje vodstveni člani. O vsaki odsekovi seji se mora obvestiti odbor »Podpornega društva«. Vsake seje odsekovega vodstva in odsekovih zborov se smejo udeležiti s posvečevalnim glasom člani društvenega odbora. Sejo odsekovega vodstva mora načelnik sklicati, če to

- a) zahtevajo trije člani odsekovega vodstva;
- b) če jo zahteva glavni odbor.

O sklepih vodstva in odsekovih zborih vodi zapisnikar zapisnik, ki ga mora sopedpisati odsekov načelnik. Glavnemu odboru se mora o vseh sklepih poročati. Pridržana je glavnemu odboru pravica, da sme ob navzočnosti dveh tretjin odborovih članov z dvetretjinsko večino izpremeniti sklepe odsekovega vodstva. Sklepe odsekovih zborov pa sme razen volitev odseko-

vega vodstva izpremeniti le društven shod in to le, če za to glasujeta dve tretjini navzočih društvenih članov in če se s tem ne kratijo po pravih društvenemu občnemu zboru pridržane pravice.

4. Odsekovo vodstvo je pomožni činitelj glavnega odbora. Skrbeti mu je:

a) da se »Podporno društvo« v odsekovem področju razširja in da mu pristopajo tisti delavci in delavke, ki še niso člani, oziroma članice »Podpornega društva«. Pred vsem naj skrbi za to, da pristopijo »Podpornemu društvu« novo sprejeti tobačni delavci in delavke.

b) zasledovati delovne razmere v odkazanem mu oddelku ali kategoriji, o njih razpravljati ob vodstvenih sejah in poučiti odbor;

c) posredovati ob sporih med delavstvom in nadzornim osebjem sporazumno z glavnim odborom;

d) če se delavci med seboj spro in če se morebiti celo med seboj tožijo pred sodiščem ali pri tvorniškem predstojništvu, posredovati, da se medsebojni delavski prepiri in spori izlepa poravnajo;

e) skrbeti za to in agitirati, da imej vsak odsekov član naročeno »Našo Moč«;

f) ob vsaki važni priliki, kakor če to zahteva glavni odbor ali pa nad polovico odsekovih članov, sklicati odsekov zbor, da sklepa;

g) sodelovati pri prošnjah in spomenicah na glavno in tvorniško ravnateljstvo;

h) skrbeti mora z agitacijo, da se po društvu prirejenih shodov in prireditvah vsi odsekovi člani udeleže. Pred vsem naj vzpodbuja tiste odsekove člane in članice, ki se odtegujejo shodom in drugim društvem prireditvam.

× × ×

»Podporno društvo«, kakor razvidite, hoče izvesti popolno, dobro urejeno zaupništvo. Popolnoma pritrjujemo in smo prepričani, da se bo to društvo s svojimi strokovnimi odseki na ravnost pomladilo, da bo po strokovnih odsekih še število članov, ki znaša nad 1400, poskočilo in da bo s pomnoženimi agitatoričnimi silami za svoje člane storilo še več dobrega, kolikor je storilo do sedaj.

Tako organizirati svojih zaupništev, kakor je organizira staro, mogočno »Podporno društvo«, vodstva vseh naših strokovnih organizacij: skupine in plačilnice J. S. Z. in starej-

Grof Leo Tolstoj: Ali človek potrebuje veliko zemlje?

(Dalje.)

VII.

Pahom ni mogel zaspati. »Kaj si bodem vse napravil,« govori, »cel knez postanem, 50 vrst obidem v enem dnevu. Dan je zdaj dolg, 50 vrst je že 1010 desetin. Izoral bodem, kolikor bodem hotel, ostalo pa bodem pustil za pašnike.«

Vso noč ni zaspal, pred dnem je nekoliko oči zatisnil. Ko zaspal, se mu sanja, da se nekdo zamaj smeje. Hotel je videti, kdo se mu smeje. Gre iz kibitke in vidi: Starešina sam sedi pred kibitko, drži se z rokami za trebuh in se krohoče.

Približa se in ga vpraša: »Zakaj se smeješ?« Naenkrat zapazi, da to ni baškirski starešina, ampak oni kupec, ki je k njemu prišel in mu pripovedoval o tej zemlji. Komaj vpraša kupca: »Ali si že dolgo tukaj?« — in glej, to ni kupec, to je oni mužik, ki je prišel k njemu iz spodnje Volge — pa tudi oni mužik ni, vrag sam sedi z rogami in kopiti, smeje se in na nekaj gleda. Pahom si misli: »Na nekaj gleda in čemu se smeje?«

Gre bližje in vidi, da leži človek, bos, samo v spodnji obleki, z zatvihanim nosom in bel ko robec. Pogleda Pahom natančneje, kdo je ta človek, in vidi, da je to on sam.

Strahu se prebudi. »Kaj vse se človeku sanja,« si misli. Pogledal je in vidi, da se že dani. »Treba je,« si misli, »da zbudim ljudi. Čas je, da odrinemo.«

VIII.

Pahom je vstal, zbudil hlapca na vozu in mu velel zapreči. Nato je šel buditi Baškirce.

»Čas je,« kliče, »da gremo na stepe!«

Baškirci so vstali in se zbrali. Tudi starešina je prišel. Pili so zopet kumis in ga ponujali tudi Pahomu. Ta jih pa je le silil in priganjal: »Če gremo, pojdimo precej. Čas je!«

Baškirci so krenili na pot, nekateri na konjih, drugi na vozeh. Pahom in njegov hlapec sta se peljala na vozu. Prišli so na stepe, ko se je prikazala jutranja zarja. Zlezli so z vozov in šli na hriček — po baškirsko — na šihan.

Starešina pride k Pahomu in mu pokaže z roko, rekoč: »Vse je naše, kar ti nese oko. Izberi, kar hočeš.«

Pahomu so se veselja oči zalesketale, sama koviljnata zemlja, ravna ko dlan, črna ko mak in trava do podpazduhe. Starešina vzame z gla-

ve lisičjo kapo in jo dene na sredo šihana in pravi:

»To je znamenje, nanj položi denar. Tvoj hlapec ostane tukaj. Pojdi od tu in pridi semkaj, kar obhodiš, vse je tvoje.«

Pahom je vzel denar in ga položil na kapo, slekel kaftan, djal kruha v žep in si privezal ploščanato steklenico z vodo k pasu in se pripravil za hojo. Premišljal je, kod bi jo mahnil. Povsod je lepa zemlja.

»Vseeno,« si misli, »proti solnčnemu vzhodu grem.« Obrnil se je z licem proti vzhodu in čakal, dokler se ni solnce prikazalo. »Časa ne smem zamujati,« si misli, »tem bolje, grem v hladnem.«

»Baškirci so se za njim postavili na konjih. Ko se je solnce prikazalo, je krenil Pahom na pot v stepe. Za njim so jahali jezdeci.

Pahom ni niti počasi, niti naglo hodil. Prešel je že eno vrsto ter je velel zabiti kol v zemljo, šel je dalje in velel drugega. Obrne se in vidi še dobro, in na njem ljudi. Pogleda na solnce in ugiba, da je že pet vrst prehodil. Vroče mu je bilo, slekel je oprsnik. Potoval je dalje še pet vrst. Vročina ga je pripekala, pogleda na solnce. Čas je zajutrkovati.

(Konec prih.)

ša neodvisna strokovna društva pač povsod ne bodo mogla, da bi bili odseki po oddelkih posameznih tvornic, rudnikov in delavnic zelo potrebni in je opisani način najuspešnejši.

Mogoče to ni, ker se morajo strokovne organizacije povsod ozirati na obstoječe razmere, ki seveda niso povsod enake. Kar je mogoče pri strokovno izšolanem in trajno nastavljenem ljubljanskem tobačnem delavstvu, ni mogoče marsikje drugod, osobito po takih podjetjih, kjer se mora vodstvo strokovne organizacije ozirati na dejstvo, da bi izkoriščajoči bogataš, ko bi znal imena zaupnikov strokovne organizacije, iskal le prilike, da jih vrže na cesto.

Zaupništvo, izšolano, izkušeno, ugledno, mora imeti vsaka strokovna organizacija, ker trajno brez njega uspevati ne more. Načelno so sicer res vsi člani zaupniki organizacije, a ljudje smo le ljudje in zato potrebujemo, da nas vedno kdo drega, da ne pozabimo, kar smo dolžni, da storimo.

Najboljše je pač, da delavstvo samo voli zaupnike, a povsod to ne gre. Zato priporočamo osobito organizacijam, ki so šipke in ne močne dovolj, da bi izpostavljale svoje člane nevarnosti, da naj v takih organizacijah odbori imenujejo zaupništva. A kadar izbirajo svoje zaupnike, kaže vedno izbirati razborite, ognjevite, prepričane in ugledne delavke in delavce. Tu in tam bi celo kazalo, da se poveri sestav zaupništva in izobrazba predsedniku in tajniku in mogoče celo osebi, ki ni čisto nič odvisna od delodajalca. Pred vsem pa priporočamo vsem našim strokovnim organizacijam, da naj zaupništva hitro izvedejo. Predno pa zaupništvo organizirajo, naj pišejo Jugoslovanski Strokovni Zvezi v Ljubljano, ki jim bo rade volje pri tem neobhodno potrebnem delu šlo na roke.

Narodno gospodarski tečaj

se prične na Dunaju dne 16. septembra. Trajal bo do 1. oktobra. Spored se je določil ta-le: 1. teden. Ponedeljek: Temeljna načela narodnega gospodarstva. Pričetki nemškega gospodarstva. Turek: Mestno gospodarstvo v srednjem veku. Obrtni cunfci. Sreda: Preosnova gospodarskega življenja v novi dobi. Četrtek: Liberalizem. Kapitalistično gospodarstvo. Petek in sobota: Moderna industrija (akcijske družbe, karteli in trusti), popoldne: Društveno pravo. 2. teden. Ponedeljek: Socializem in socialna demokracija. Popoldne: Društveno pravo. Turek: Socializem in socialna demokracija. (Nadaljevanje.) Sreda: Krščanska socialna preosnova. Četrtek: Delavsko vprašanje. Petek: Delavska strokovna društva. Sobota: Verska delavska društva. Popoldne: Praktično delo po družstvih. 3. teden. Ponedeljek: Delavec in podjetnik. Turek: Zakonito delavsko varstvo. Popoldne: Obrtna higijena. Sreda: Delavsko zavarovanje. Popoldne: Kako varuje delavec svojo pravico. Četrtek: Izbrana poglavja iz avstrijskega obrtnega reda. Petek: Avstrijska obrtna politika v 19. in v 20. stoletju. Sobota: Avstrijska ustava. Popoldne: Delavska tajništva. 4. teden. Agrarna politika v okvirju ljudskega narodnega gospodarstva. Turek: Temeljna načela avstrijske carinske in trgovinske politike. Sreda: Temeljna načela avstrijske finančne politike. Četrtek: Avstrijski davki in davčna politika. Proračun. Petek: Denar, banke in borza v novodobnem gospodarskem razvoju. Sobota: Dolžnosti moderne države. Predavalo se bo na Dunaju, I. okraj, Predigergasse 5, 2. nadstropje, vrata sedma, in sicer od 8. do 12. ure dopoldne s polurnim odmorom. Popoldne se bo predavalo, kadar se bo, pred večernimi razgovori, ki se pričnejo ob sedmi uri, ko bodo udeleženci tečaja o predavanjih samostojno prednašali. Tečaj je brezplačen. Udeležba naj se javi do 1. septembra t. l. na naslov: Centralstelle des katholischen Volksbundes, Wien I, Predigergasse 5. Pozivamo tiste naše organizacije, ki nameravajo poslati delegate, na kurz, da naj se nemudoma odločijo!

Tobačno delavstvo.

Evharistično slavlje ljubljanskega krščansko-socialnega delavstva.

Ljubljansko krščansko tobačno delavstvo! Meseca septembra se pokloni na Dunaju Izveličarju v podobi sv. evharistije na mednarodnem evharističnem shodu ves svet. Krščansko socialno tobačno delavstvo v Ljubljani se ni nikdar skrivalo, kadar je šlo za to, da javno pokaže svojo katoliško zavest. Ker se ne moremo vsi udeležiti velikega mednarodnega evharističnega shoda, smo sklenili, da se poklonimo Izveličarju v podobi zakramenta Svetega Rešnjega Telesa doma. V soboto, dne 14. septembra priredimo zato v cerkvi nemškega viteškega reda

(v križevniški cerkvi) evharistično slavlje, ki se praznuje ob pol 6. uri zjutraj s cerkvenim govorom, s skupnim svetim obhajilom in s sv. mašo. Vsi in vse dne 14. septembra ob pol 6. uri k evharističnem slavlju ljubljanskega krščansko-socialnega delavstva!

Delavci ljubljanske tobačne tvornice!

»Podporno društvo« delavcev in delavk ljubljanske tobačne tvornice priredi v sredo, dne 4. septembra 1912 v Mozetičevi gostilni na Tržaški cesti shod moških delavcev ljubljanske tobačne tvornice. Poroča na shodu državni poslanec tovariš J o z e f G o s t i n č a r. Ker se vrši shod po § 2. shodne postave, naj se tisti delavci, ki bi pomotoma ne dobili vabila, oglasijo zanj pri odborniku ali zaupniku »Podpornega društva«.

Umrla je v starosti 84. let mati podpredsednice »Podpornega društva« delavcev in delavk v ljubljanski tobačni tvornici Ivanke Kosec, Nežika Kosec. Pogreb je pričal, kako da je bila rajnica priljubljena. Rodbini naše sožalje!

Iz odbora »Podpornega društva«. V seji dne 27. avgusta t. l. je izrazil odbor sožalje nad preveliko izgubo, ki je zadela društveno podpredsednico, Ivanko Kosec, kateri je umrla njena mati. — Nadalje se je sklenilo izraziti sožalje deželnemu odborniku dr. Peganu, ki je večkrat nastopil za pravice tobačnega delavstva. — Na znanje se vzame poročilo o snovanju strokovnih odsekov in se izraža želja, da naj se člani ustanovnih odsekovih zborovanj številno udeležujejo. — Odbor pozdravlja, ker nameravajo povodom evharističnega kongresa naše strokovne organizacije prirediti za tobačno delavstvo v Ljubljani cerkveno evharistično slovesnost. Načelno se sklone, da priredi »Podporno društvo« bodoče leto romanje v Marijino svetišče v Barbani. Določi se, da bi se priredilo romanje meseca majnika 1913. V soboto bi se odpeljali s posebnim vlakom zvečer v Trst, kjer bi se vkrcali v ladjo, s katero bi se peljali v Barbano, kjer bi imeli cerkveno opravilo s pridigo in s šmarnicami. V Trst bi se vrnili približno opoldne, nakar bi si romarji ogledali mesto. Zvečer okoli 10. ure bi se vrnili s posebnim vlakom nazaj v Ljubljano. Cena vožnji na železnici in na ladji se še naznani.

Med brati in sestrami.

DELA VCI NA JAVORNIKU IN NA SAVI

V nedeljo, dne 1. septembra 1912 priredi Jugoslovanska Strokovna Zveza na Javorniku pri Vodičarju javno društveno zborovanje, ki se prične točno ob pol 4. uri popoldne. Na shodu poroča načelnik Jugoslovanske Strokovne Zveze deželni odbornik dr. I v a n Z a j e c. Delavci, vsi na shod! Pripeljite s seboj tudi svoje prijatelje in znance, delavce!

Iz Idrije, 27. avgusta. Včeraj je došel minister Trnka ogledat naš rudnik. Sprejemal je tudi deputacije. Rudarsko društvo je prosilo, naj bi se brezplačno dala opoldne hrana otrokom v vrtni in odraslim dekletam, ki pohajajo gospodinjstvo šole. Ker so žito vzeli, naj bi se nadomestilo z družinsko naklado v denarju. 14-dnevni dopust na leto bi rudarju prav dobro došel in drva naj bi se zopet dajala zastonj onim, ki so v aktivni službi pri rudniku. Prosijo tudi, naj se pravilno po službenih letih pomikajo v vrsti glede plače. Zunanji delavci so prosili naj bi se tudi pri njih vpeljala 8urna plača in za ostali dve uri naj se omisli posebna nagrada. Minister je obljubil uvaževati posamezne točke, posebno še prvo. Ministrstvo za javna dela je omislilo takoj pri svojem začetku gospodinjstva praktične šole pri rudnikih. Te so se prav dobro obnesle in ravno danes se je minister osebno prepričal, koliko plodonosno deluje taka naprava v Idriji. Odrasla dekleta rudarjev dobe praktičen pouk v gospodinjstvu, da bodo mogle že sedaj marsikaj preurediti v družinah, pozneje pa še, ko bodo same gospodinjke postale, kako bodo lažje v svojem delokrogu vse uravnale po danih naukih. Kaj so prosili soc. demokrati nam ni znano.

Šišensko prosvetno društvo najvljudneje vabi na vrtno veselico, ki se vrši v nedeljo, 1. septembra 1912 v gostilni pri Zajcu v Zg. Šiški. Spored: 1. Petje. Izvaja slavni pevski zbor »Blaž Potočnikove čitalnice« v Št. Vidu nad Ljubljano. 2. Kupleti. 3. Godba. Svira slavna Orlovska godba iz Dev. Marije v Polju. 4. Turška kavarna in razne druge zabave. Začetek ob četrti uri popoldne. Vstopnina 30 vin. za osebo; otroci v spremstvu starišev prosti. Preplačila se hvaležno sprejemajo. V slučaju neugodnega vremena se vrši veselica dne 8. septembra. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Sava. Strokovno društvo je priredilo dne 25. avgusta lepo uspel shod v Delavskem domu. Govoril je najprvo g. državni poslanec Josip

Gostinčar ter razložil velik pomen delavstva, ako je organizirano. Ono zamore potem na zakonodajo vplivati, da skrbi za delavstvo. Govori o kartelih, koliko zamorejo škodovati delavstvu, o zavarovanju za starost, katero ima mnogo sovražnikov, tudi med soc. demokrati in sicer iz političnih ozirov. Tudi delavske knjižice so nepotrebne. A delavstvo mora samo zahtevati svojih pravic. Zato priporoča pristop k Jugoslovanski Strokovni Zvezi, pri kateri se dobi pravno varstvo. Tov. M. Moškerc pojasni, da le zavedno in organizirano delavstvo zamore kaj doseči. Oklenite se zato vašega Strokovnega društva kakor J. S. Z. ter boste močni. Razloži namen Narodne delavske organizacije, ki pa delavstvu nič ne koristi. Gledati je pa treba tudi posebno na mlado delavstvo, da bo vztrajalo trdno, zavedno in zvesto v naših vrstah. — Navzoči se pazljivo sledili izvajanjem obeh govornikov, ter jima ponovno pritrdjevali. Soglasno sta bili sprejeti sledeči peticiji:

1. Jeseniško delavstvo z velikim nezaupanjem gleda združevanje fabrikantov, ker je uverjeno, da hočejo ti fabrikantje s karteli spraviti v popolno odvisnost delavstvo po železnih tovarnah. Zato poziva današnji shod poslansko zbornico, da pospeši sprejetje dr. Krekovega kartelnega zakonskega načrta in izpopolnitev delavskega varstva, predvsem stabiliziranje delavstva in odpravo delavskih knjižic.

2. Današnji shod naroča načelniku J. S. Z. v Ljubljani, da naj opozori vodstvo Kranjske obrtne družbe na Savi, da se namerava nastavit kot bolniški oglednik neka oseba, ki še ni nikdar delala pri tovarni, kljub temu, da ima tovarna dovolj pohablencev, ki bi bili sposobni za to službo. — O tem se naprosi, da naj intervenira g. državni poslanec Pogačnik.

Da se je treba res vsemu delavstvu organizirati, ako hoče doseči svojih pravic, je na tem shodu vsak sprevidel, zato upamo od naših mož, da bo vsak po svoji možnosti agitiral za vstop v Strokovno društvo in obenem k Jugoslovanski Strokovni Zvezi.

Idrija. Odkar je naša realka podržavljena, se pozna, da po zavodu ne piha več veter raznih Lapajnetov in drugih zagrizenih liberalcev, in s tega stališča se veselimo napredka na srednji šoli tem bolj, ker je bil za Idrijo tak zavod živa potreba, saj je mesto z ožjo okolico toliko obljudeno, da bi lahko s svojim naraščanjem samo vzdrževalo dovoljno število dijakov, ako bi ne bile na naši ljudski šoli take razmere, da učenci v četrtem in tudi v petem razredu niti dobro čitati in pisati ne znajo. Za stariše, katerim se vedno govori o potrebi šolstva, je to zelo mučen položaj, ki ima pozneje, ko otroci na realko prestopijo, jako žalostne posledice. To dejstvo se hoče s tem ublažiti, da so nam ustanovili precej drag pripravljalni razred, v katerem se dijaki za realko pripravljajo; nekateri učitelji namreč ne priznavajo ljudski šoli te moči, česar pa stariši ne morejo verjeti, kajti čemu nam je ljudska šola, ako se dijak toliko ne navadi, da bi lahko v srednjo prestopil! Toda vse to bi potrpele, če bi bil na pripravljalnem tečaju tak red, kakor je potreben, ker je pa učitelj pripravljalnega tečaja zelo »obložen« in ga velikokrat po cele tedne ne vidimo doma, ga morajo realni profesorji nadomestovati, česar pa ne store radi, ker jih ljudskošolski pouk nič ne briga in ker bi morali pouk dotičniki plačati, ki so učiteljevih zamud krivi, torej: »Učiteljski Tovariš«, razni svatje po Došenjskem, sokolski nastopi ali pa oni, ki so gospodu deželnozbornski mandat preskrbeli. V redu ta stvar gotovo ni! Od večnih substitucij pa tudi dijaki slabo napredujejo, to tim bolj, če se gospod učitelj celo tiste redke čase, ko redno v razred hodi, večkrat zelo slabe volje v razred pokaže. Tudi to ni v redu! Tim manj, ker je taka šola tudi za stariše jako draga. Da pa ne ostanemo samo pri eni osebi, opozarjamo slavno ravnateljstvo na določbe, po katerih je prepovedano profesorjem med poukom za ka-

Izjava, ki je resnična,

beremo v pismu, ki je pisala lekarnarju E. V. Feller-ju ekscelenca baronica Helena Freytagh-Loringhoven, rojena baronica Buxhoeveden, Gorica, Corso Verdi, 36. Glasi se: »V veliko zadoščenje mi je, da Vam danes morem poslati priloženo, pravkar prejeto dopisnico priznane pisateljice Paul Maria Lacroma, plemenite Maria Egger Schnitzhausen. Iz dopisnice je izprevideti, da je domače zdravilo Fellerjev fluid z. v. z. »Elsafliud« obogatelo za eno pospeševalko. Dama je bila pred kratkim pri meni, in ker je tožila o neizrečenih neuralgičnih bolečinah, sem ji ponudila steklenico fluida. In danes, čez par dni, sem že prejela razveseljivo pohvalo, gotovo radi dobrega uspeha. Nepotrpežljivo pričakujem poročila o uspehu fluida pri kneginji Carolath, kar Vam bom takoj sporočila.« Fellerjev fluid, ki je med bravci dobro poznan, se izdeluje pri lekarnarju E. V. Feller v Stubici, Elzatr, 264 (Hrvatsko). 12 malih ali 6 dvojnih ali 2 specialnih steklenic velja franko 5 K. Majhna zaloga tega izvrstnega domačega zdravila bi vsakemu utegnila prav dobro služiti.

Dober tek!

Zdrav želodec imamo in nikakih bolečin in tiščanja v želodcu, odkar rabimo Fellerjeve odvajalne Rhabarbara kroglice z znamko „Elsakroglice“. Svetujemo Vam iz lastne izkušnje, poskusite iste, ki pospešujejo prebavo in krepe želodec. 6 škatlic franko 4 K. Izdelovatelj samo lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 264 (Hrvatsko).

tedrom cigarete kaditi in mesto poučevati, z dijaki brbljati. Le pomislite nekoliko, pa se boste tako; spomnili, kedaj se je to zgodilo in kateri ukaz to prepoveduje. Prva leta nas je zavod skrbel, ker so pobirali vse smeti, kar so jih drugod na cesti vrgli, sedaj nam pa metla prav ne pometa! Zunaj šole naj se pa na dijake posebno v tem oziru pazi, da vsaj v one gostilne ne bodo pohajali, kamor naša inteligenca hodi, na primer v delikateso. Tam so liberalce neko noč dijaki zasačili, ko so peli lepo pesnico o pikolitu, ki ima pa take besede, da še za odrasčene ni, ne le za dijake. Gospodje so namreč prišli od veselice k Fani; in ker so imeli tam dijaki svoj »sestanek«, jih je natakarka v sosedno sobo skrila in od tam so dijaki z zanimanjem poslušali liberalne soliste in zbor. Naše ravnateljstvo uživa splošno zaupanje, zato prosimo, da tudi tukaj red naredi, ker so se stari časi, ko se je med liberalci in »klerikalci« razloček delal, že davno nehali; dandanes je le še ta »razloček« ostal, da so naši doma, liberalni pa mislijo da lahko radi svojega liberalstva vse počenajajo. Torej!

Iz Idrije. Voditelj naših rudniških sodrugov piše v »Zarji« to-le: »Onim individuom ki se zaganjajo v »Naši Moči« ali kjerkoli v našo združeno organizacijo in nje sedanje voditelje s svojim lažnjivim obrekovanjem bodi tem potom povedano da jih precej od blizu poznamo. Da bodo temu verjeli pa jih bomo še od bližje na pravem mestu pogledali kadar se mera njih obrekovanja napolni. To naj jim bo prvo svarilo! Ivan Štravs načelnik.« Mi na to odgovorimo da sploh dvomimo ako bi Štravs s svojo trirazredno ljudskošolsko izobrazbo vedel, kaj je individuum. Pa sodrugi rabijo radi take tujke, da si bračci mislijo kako učeni so njihov voditelj ker rabijo besede katerih ne razumejo. Kar se pa laži ali obrekovanja tiče, le povejte. Naši časniki o razmerah občnega konsumnega društva silo malo poročajo kak halo bi bil v njih in enakih časnikih, ako bi se pri nas kaj takega izvršilo. Morda je edino to žaljivo za sodruge ker smo jim očitali nedoslednost. Njih morala pravi, da je lastnina tatvina in ker se je polnbesedno tovariš ravnal po njih nauku, so ga ukazali zapreti in v kratkem pride pred porotnike. Oni bi ga morali pač le hvaliti ker je doslovno v praksi izvajal, kar njih teorija uči. Svetovali bi načelniku naj raje vpliva na svoje sodruge, da bodo druge pustili v miru, kedaj je kateri naše stranke nagajal ali smešil njihov nastop. Prvega maja imajo vedno svojo procesijo in od prvega začetka njih javnega nastopa, do danes jim nismo kalili njihov veselja. Se pa spomnite kaj ste počeli ob priliki blagoslovljenja zastave Katoliške delavske družbe pred 5 leti. In zopet pretečeno nedeljo so imela dekleta Marijine družbe iz okolice v Idriji svoj letni shod. Pri prvih hišah našega mesta so jim že žvižgali mladi organiziranci, medtem ko isli dan Vaših kolesarjev ni nobeden motil. — Toraj le ne tako bahavo g. Straus. Saj znate kako ste se ravno zadnjo nedeljo vrezali s svojo velikostjo. Kar v treh gostilnah se je naročilo kosilo gostom, ki se na kolesih pripeljejo v naše mesto k desetletnici kolesarskega društva. Ko so prejšnji dan nosili iz prodajalne krožnice in drugo manjšo opravilo, smo mislili, tu pride do pol tisoča gostov na pojedino. Došlo jih je pa samo — 28 — beri dvajsetinosem. Toraj le bolj pohlevno. Nadutost škoduje Vam na ugledu, oštirjem pa na pripravah.

Slovensko katoliško izobraževalno društvo »Straža« na Dunaju priredi ob priliki evharističnega kongresa pozdravni večer na čast slovenskim udeležencem. Ta večer naj pokaže, da bivajo na Dunaju tudi Slovenci, in sicer Slovenci, ki niso zatajili v velikem mestu svojega naroda in vere očetov. Za te svetinje, ki jih hrabro in vstrajno branijo pred sovražniki slovenskega naroda in katoliške cerkve, naj dobe naši rojaki v tujini novega ognja in navdušenja. Spomin na rodno grudo jim bo stopil živeje pred oči v veliki družbi poštenih slovenskih src. Zato naj zbere pozdravni večer, ki ga priredi »Straža« v soboto, 14. septembra ob 8. uri zvečer v V. okraju Schlossgasse št. 5 vse dunajske Slovence, ki se zbirajo v izobraževalnem društvu »Straža«, in udeleženci evharističnega shoda.

Krščanski železničarji skupaj! Poletno počitniško delo se končava. Potrebno je, da se zopet prične odločneje delovati in nastopati. Agitirati je potrebno od moža do moža, da se pomnoži število članov Prometne Zveze. Delo ne sme počivati nikdar, marveč vedno in vedno dregaj prepričan krščansko-socialni železničar, da se pomnoži število naših strokovno previd-

nih, pametnih mož. Mi slovenski železničarji ne smemo zaostajati za drugimi železničarji drugod. Na Bavarskem, na Francoskem, v Belgiji in v Italiji, prav povsod se množe vrste krščanskih železničarjev, na Francoskem štejejo krščansko organizirani železničarji ogromno 48 tisoč mož združeno krščansko armado. Na delo, da se tudi v Prometni Zvezi organizira čimdalje več železničarjev.

Okno v svet.

Delovska pogodba. Po avstrijski postavodaji se zaveže delavec, da bo delal proti gotovi plači delodajalcu. Določeno ni, naj se li sklene delovna pogodba pismeno ali ustmeno. Za to, da se sklene pogodba, ni potreba niti ustnen dogovor, marveč se sklene lahko tudi molče z ozirom na navade po različnih delovršbah. Če gospodar, ko sprejme delavca, neče, da mu lahko vsako soboto delo odpove brez odpovednega roka in če delavec kljub temu prične delati, se pozneje ne more več sklicevati na postavno določeni odpovedni rok. Po avstrijski postavodaji je delovna pogodba prost dogovor, ki ga sklene ta delavec in delodajalec. Po delavski pogodbi se lahko sklene vse, česar postava ne prepoveduje. Delavec mora delati kot pomožni delavec in je podrejen podjetniku. Ni neobhodno potrebno, da dela delavec v delovršbi, lahko dela za delodajalca tudi doma. Obrtno službeno razmerje določa obrtni red, ki se v uporablja za 1. pomočnike (trgovski pomočniki, obrtni pomočniki, natakarji, kočijaži); 2. za tvorniške delavce; 3. za vajence in 4. za tiste osebe, ki izvajajo pomožna slabša dela proti letni ali mesečni plači; delovodje, mehaniki, faktorji, knjigovodje, blagajniki, ekspedienti, risarji, kemiki niso delavci v smislu obrtne postave in se nanje le pogojno v uporablja določila obrtnega reda. Njih delovno razmerje določa trgovinska postava, izdana leta 1910 za trgovske sotrudnike. Za posle pa obsejajo postavne predpise poslovni redi, za rudarje rudarske postave, za vsa ostala službena razmerja pa splošna državljanska postava.

Železnice je bilo leta 1910. km 1,030.000 po celem svetu. Razvijale so se železnice tako-le:

Leta	1840.	jih je bilo	7.700 km
"	1860.	" " "	108.000 "
"	1880.	" " "	372.000 "
"	1900.	" " "	790.100 "
"	1910.	" " "	1,030.000 "

na celem svetu. V Ameriki so dolge železnice 333.848 km, v Aziji 101.916 km, v Afriki 36.854 km in v Avstraliji 31.014 km. V Nemčiji so dolge železniške zveze 61.148 km, v evropski Rusiji 59.559 km, v angleški Vzhodni Indiji 51.647 km, na Francoskem 49.385 km, v Avstro-Ogrski 44.371 km, v Kanadi 39.792 km, na Angleškem in Irskem 37.579 km, v Argentini 28.636 km, v Mehiki 24.559 km, v Braziliji 21.370 km, v Italiji 16.960 km, na Španskem 14.944 km in na Švedskem 13.982 km. Stale so železnice okroglo 227 tisoč milijonov mark. Med 333.848 km v Evropi in v Aziji je 173.368 km državnih železnic, v Afriki med 36.954 km državnih železnic 22.007 km in v Avstraliji med 31.014 km, 29.024 km državnih železnic. Vseh državnih železnic na svetu je torej 303.143 km.

Deloven red mora jasno vrediti razmere med gospodarji in delavci. Veljaven je delovski red le, če delavec:

1. podpiše delovni red;
2. če s svojim podpisom potrdi, da je vzel na znanje delovni red. Poznejši izgovor, da ga ni prečital, ni dopusten;
3. če je bil, ko je bil sprejet na delo, opozorjen na deloven red. Delavčev izgovor, da kljub opozoritvi ni mogel čitati delovnega reda, ker n. pr. ne zna nemško, po obrtno-sodnih razsodbah ni postavno veljaven.

Predpisani so delovni red po postavi za tvornice in za druga obrtna podjetja. Po tvornicah in v tistih obrtnih delavnicah, kjer dela v skupnih prostorih nad 20 pomožnih delavcev, mora pribiti podjetnik delovni red, ki ga mora podpisati sam in ki ga mora tudi obrtna oblast potrditi. Delovni red mora določati:

1. kako delajo posamezne delavske kategorije, kako se v uporabljajo ženske in mladoletni delavci;
2. kako je preskrbljeno za šolski pouk mladoletnih delavcev;
3. kako se zaračunavajo in izplačujejo delavske plače;
4. kdaj se prične delati, kdaj se počiva in koliko časa se dela;
5. kakšne pravice in dolžnosti ima nadzorno osebo;
6. kako se postopa z delavci, če obole ali ponesrečijo;
7. o globah glede na prestopke delovnega reda in kako se globe v uporabljajo;
8. o odpovednem roku in v katerih slučajih preneha službeno razmerje brez odpovedi.

Za to, da je delovna pogodba veljavna, ni potrebno, da se določi plača, ki jo svobodno ne glede na delovni red dogovorita delodajalec in delojemalec. Sodnik določi višino plače le, če se nista gospodar in delavec nič o njej dogovorila. Lastniki obrti so dolžni, da izplačajo plače pomožnim delavcem v gotovini. Če se nič posebno ne dogovori, se mora plača izplačati vsak teden. Delavcu, ki dela proti tedenski plači, se mu ne sme trgati plača ob nedeljah in ob praznikih in za čas, ki je običajno prost. Delo čez čas se mora posebej plačati. Prepovedano je izplačevati plače po gostilnah in žganjarijah. Če se je plača izplačala nepostavno, to je ne v gotovem denarju, ima delavec pravico, da plačo še enkrat zahteva. Če se nič o odpovedni dobi posebej ne dogovori, velja 14dnevni odpovedni rok.

Strokovne banke. Angleška strokovna društva, ki razpolagajo z glavnico 120 milijonov kron, so dozdej nalagale svoje premoženje po bankah, izvzemši seveda vrednostne papirje. Ob zadnjih stvkih so pa strokovnim društvom banke, ki so večinoma lastnice podjetij, v katerih se je delavstvo borilo za izboljšanje, nagajale, kar so mogle, ker jim niso takoj izplačale vsot, ki so jih morala društva imeti, da so izplačavala stvkarstvo podporo. Strokovna društva so se zato naveličala tlačiti bančnim pijavkam in so ustanovila lastno banko, ki so ji dali ime »Strokovna banka«. Tudi soc. demokratska strokovna društva nameravajo ustanoviti lastno banko.

CILJ

prizadevanj, najti sredstvo za izboljšanje kave, ki odgovarja vsem zahtevam okusa in izdatnosti

dosežejo vedno le one gospodinje,

ki kupujejo kavini pridatek v zaboječih ali v zavitkih, označenih „s kavinim mlinčkom“.

One so izbrale najbolje, kajti pridatek za kavo „s kavinim mlinčkom“ je najjedratejši, najokusnejši in najizdatnejši izdelek te vrste, ker je

:pravi Franck.:

Tovarna v Zagrebu.

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

**Denarni promet
l. 1910. čez 87 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 608.996.84. ■**

**Ljudska
posojilnica**

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
ščak, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška,
stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton
Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Dr.
Josip Dermastia; Anton Kobi, pos. in trg., Breg
pri Borovni.; Karol Kauschegg, velepos. v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Hmetetza
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Kakovostna Pojasnila dajo se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami

Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robocev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetljic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzojavi: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana

Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka

najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred Škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevezma tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih strokov
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17

priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih

**voznih koles in
šivalnih strojev**

za rodbino in obrt.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, krepljivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
skatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodj, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke skatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljivo sredstvo
steklenica 20 v.
Tropotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v., in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(Pri Češniku) LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

**Havre
New-York**

francoska prekomorska družba

Veljavne vožne liste (Sifkarto) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARDA**

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetске posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodododov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.

Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim skriljem z asbest-ce-
mentnim skriljem (Eternit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.